VII kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Polityki Społecznej i Rodziny (nr 197)**

z dnia 26 listopada 2014 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Polityki Społecznej i Rodziny (nr 197)

26 listopada 2014 r.

Komisja Polityki Społecznej i Rodziny, obradująca pod przewodnictwem posłów: **Sławomira Piechoty (PO)**, przewodniczącego Komisji, oraz **Magdaleny Kochan (PO)**, zastępcy przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła:

– rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2832),

– informację rządu Rzeczypospolitej Polskiej o działaniach podejmowanych w 2013 roku na rzecz realizacji postanowień uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. – Karta Praw Osób Niepełnosprawnych (druk nr 2611).

W posiedzeniu udział wzięli: **Jarosław Duda** sekretarz stanu, pełnomocnik rządu do spraw osób niepełnosprawnych oraz **Marek Bucior** podsekretarz stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej wraz ze współpracownikami, **Teresa Hernik** prezes zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych wraz ze współpracownikami, **Zofia Wyżykowska-Kryczka** radca ministra w Ministerstwie Finansów, **Krystyna Czaplicka-Trojanowska** naczelnik Wydziału Opieki nad Matką i Dzieckiem w Departamencie Zdrowia Publicznego i **Marta Fijołek** starszy specjalista w Departamencie Zdrowia Publicznego w Ministerstwie Zdrowia, **Helena Maryjanowska** główny specjalista w Departamencie Zwiększania Szans Edukacyjnych w Ministerstwie Edukacji Narodowej, **Katarzyna Thielmann** specjalista w Biurze Rzecznika Praw Dziecka, **Hanna Perło** dyrektor Departamentu Zasiłków i **Piotr Winciunas** wicedyrektor Departamentu Orzecznictwa Lekarskiego w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych wraz ze współpracownikami, **Krzysztof Płócienniczak** p.o. dyrektora Biura Informatyki i Telekomunikacji oraz **Anna Garbowska** wicedyrektor Biura Świadczeń w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, **Jadwiga Smulko** przewodnicząca Rady Sekcji Krajowej Osób Niepełnosprawnych NSZZ „Solidarność", **Jerzy Szreter** prezes zarządu Krajowego Związku Rewizyjnego Spółdzielni Inwalidów i Spółdzielni Niewidomych, **Marek Wójcik** dyrektor biura Związku Powiatów Polskich oraz **Elżbieta Oleksiak** kierownik Centrum Rehabilitacji Polskiego Związku Niewidomych.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Małgorzata Cholewa, Dariusz Lipski** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych oraz **Robert Durlik, Urszula Sęk** – legislatorzy z Biura Legislacyjnego.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Witam, szanowni państwo.

Otwieram posiedzenie Komisji Polityki Społecznej i Rodziny, to już 197. posiedzenie naszej komisji w tej kadencji.

W projekcie porządku dziennego posiedzenia mamy dwa punkty. Punkt pierwszy: rozpatrzenie informacji rządu Rzeczypospolitej Polskiej o działaniach podejmowanych w 2013 r. na rzecz realizacji postanowień uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. – Karta Praw Osób Niepełnosprawnych, druk nr 2611. A także punkt drugi – rozpatrzenie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz niektórych innych ustaw, druk nr 2832.

Czy do takiej propozycji porządku posiedzenia są uwagi?

Uwag nie słyszę a zatem uznaję, iż porządek posiedzenia został przyjęty.

Wszystkich państwa gorąco proszę o wyciszenie telefonów, bo potem znienacka rozbrzmiewają i zakłócają nam dyskusję. Sam to też już właśnie robię, czytając uwagę wpisaną do scenariusza posiedzenia.

Szanowni państwo, proponuję, abyśmy przyjęty porządek posiedzenia rozpatrzyli w odwrotnej kolejności, czyli jako punkt pierwszy mielibyśmy rządowy projekt ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2832), albowiem w tym zakresie jest propozycja, aby ten projekt, który miał pierwsze czytanie na posiedzeniu plenarnym, skierować po prostu do podkomisji stałej do spraw rynku pracy. Dlatego proponuję, abyśmy ten punkt rozpatrzyli w pierwszej kolejności, dzięki temu osoby związane z tym punktem obrad będą mogły udać się do innych obowiązków. Następnie przystąpimy do rozpatrzenia informacji na temat Karty Praw Osób Niepełnosprawnych, co – bez wątpienia – zajmie dużo więcej czasu.

Jeżeli nie ma zastrzeżeń do takiej propozycji to przystępujemy do realizacji porządku obrad w takiej kolejności.

Pan minister Duda chce zabrać głos?

Bardzo proszę, panie ministrze.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej Jarosław Duda:

Dzień dobry.

Przepraszam za kilkuminutowe spóźnienie.

Chciałem doprecyzować i dopytać, ponieważ mam informację, że punkt dotyczący sprawozdania Komisji o projekcie ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz ich zatrudnieniu jest przewidziany za pół godziny.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

O godzinie 17.15 ma być według planu, no, to będzie.

Sekretarz stanu w MPiPS Jarosław Duda:

Mam obowiązek być tam pół godziny wcześniej.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Osoby związane z tą debatą plenarną będą musiały, oczywiście, opuścić posiedzenie.

Sekretarz stanu w MPiPS Jarosław Duda:

Czyli pan przewodniczący i ja.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

I nie tylko.

Sekretarz stanu w MPiPS Jarosław Duda:

I nie tylko.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Z tego, co wiem, wynika...

Sekretarz stanu w MPiPS Jarosław Duda:

Chciałem tylko doprecyzować, przepraszam.

Dziękuję.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

…że to są jeszcze inne osoby. Tak się zbiegły te dwa terminy i będziemy musieli tę kolizję jakoś rozwiązać.

Szanowni państwo a zatem przystępujemy do realizacji porządku dziennego.

Rozpoczynamy od rozpatrzenia rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2832).

Przypomnę, że projekt ten był rozpatrywany na posiedzeniu plenarnym i został skierowany do naszej Komisji. Ze względu na zakres proponowanych tam regulacji pro-

ponuję, byśmy skierowali projekt do szczegółowego rozpatrzenia w podkomisji stałej do spraw rynku pracy.

Czy są zastrzeżenia do takiej propozycji?

Nie słyszę a zatem uznaję, że Komisja skierowała projekt do podkomisji stałej do spraw rynku pracy.

Dziękuję wobec tego panu ministrowi Markowi Buciorowi a także wszystkim innym osobom, które przybyły na posiedzenie komisji w związku z tym punktem.

Minutka przerwy organizacyjnej.

(**po przerwie**)

Szanowni państwo a zatem przystępujemy do drugiego punktu obrad, to jest do informacji rządu Rzeczypospolitej Polskiej o działaniach podejmowanych w 2013 r. na rzecz realizacji postanowień uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. – Karta Praw Osób Niepełnosprawnych, druk nr 2611.

Bardzo proszę pana ministra Jarosława Dudę o przedstawienie istoty tej informacji, zawartej w niezwykle obszernym druku sejmowym.

Proszę bardzo.

Sekretarz stanu w MPiPS Jarosław Duda:

Dziękuję, panie przewodniczący.

Wysoka Komisjo, szanowni goście, pan przewodniczący zechciał zauważyć, że druk jest obszerny, ale chcieliśmy w sposób jak najbardziej szczegółowy przedstawić tę informację, ponieważ na nas ciąży obowiązek zebrania informacji z różnych obszarów funkcjonowania szeroko pojętej administracji publicznej i pokazania, co się zdarzyło w ostatnim roku i co nowego się rozpoczęło. Stąd też wynika obszerność przedstawionego materiału.

Rozumiem, że w związku z różnymi ograniczeniami czasowymi muszę się skoncentrować hasłowo na najistotniejszych sprawach, bo państwo ten dokument otrzymaliście i wierzę, że zapoznaliście się z nim. Chcę tylko powiedzieć, że...

Poseł Magdalena Kochan (PO):

Jest pan człowiekiem wielkiej wiary.

Sekretarz stanu w MPiPS Jarosław Duda:

Jestem człowiekiem wielkiej wiary – szczególnie wtedy, kiedy patrzę na pana przewodniczącego to myślę, że przeczytał dokument, zresztą – nie tylko pan przewodniczący.

Przechodzę jednak do istoty tematu.

Coroczna informacja dotyczy ponad trzymilionowej społeczności osób z niepełnosprawnością w wieku od 16 lat i powyżej, przy czym są to osoby z prawnym orzeczeniem niepełnosprawności. Tak naprawdę sprawa dotyczy znacznie większej liczby osób z niepełnosprawnościami. Ten rządowy dokument pokazuje w sposób informacyjny i faktograficzny, również z elementami analitycznymi, konkretne działania, które miały miejsce w 2013 r., a także w perspektywie lat 2008-2013. Jest to usystematyzowana informacja. Pozwolę sobie wypowiedzieć się na temat kilku obszarów.

Po pierwsze kilka słów na temat obszaru edukacyjnego, czyli wdrażania i upowszechniania idei edukacji włączającej oraz programowanych zmian w kształceniu zawodowym i ustawicznym. To jest wsad ministra edukacji. Dokonała się tutaj dosyć istotna, pozytywna zmiana a, mam nadzieję, że nadal będzie się jeszcze dokonywać. Sądzę, że udało się stworzyć ramy prawne, umożliwiające wdrażanie i upowszechnianie idei edukacji włączającej uczniów niepełnosprawnych, idei edukacji wszystkich uczniów z niepełnosprawnościami w różnych typach szkół i placówek, w tym w szkołach ogólnodostępnych i integracyjnych. To jest, w moim odczuciu, niewątpliwie sukces. Sukces ten oczywiście wymaga jeszcze działań intensyfikujących, ale już mamy w tym zakresie określone osiągnięcia.

To, co również jest istotne w obszarze edukacyjnym, to niewątpliwie stały wzrost osób niepełnosprawnych na studiach. Jest to wynik programów, realizowanych i wdrażanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – i nie tylko przez ten fundusz. Wspomnę tylko, że w ostatnich latach dokonały się ważne zmiany. Od 2012 r. przyznawana jest wszystkim uczelniom, publicznym i niepublicznym, dotacja na zadania związane ze stwarzaniem niepełnosprawnym studentom i doktorantom warunków

do tego, aby mogli pełniej brać udział w kształceniu. Dla zobrazowania sytuacji powiem, że na potrzeby określonej dotacji na 2013 r. uczelnie publiczne i niepubliczne wykazały, iż kształcą ponad 27,4 tys. niepełnosprawnych studentów oraz ponad 700 niepełnosprawnych doktorantów. Łącznie daje to liczbę 28,125 tys. osób.

Drugi obszar, który jest warty w moim przekonaniu podkreślenia, to jest kwestia funkcjonowania osób niepełnosprawnych na rynku pracy. Kluczowe jest połączenie – czy pewna kompatybilność – tego obszaru z obszarem edukacyjnym. W coraz większym stopniu dostrzegamy aktywność osób z niepełnosprawnością. Od 6 lat jest już widoczna poprawa sytuacji na rynku pracy, aczkolwiek warto w tym momencie podkreślić, że pomimo naprawdę znacznego zaangażowania środków, czyli tzw. subsydiowanego wsparcia i korzystnych zmian ustawowych, w dalszym ciągu wielu dorosłych Polaków pozostaje bez możliwości aktywności zawodowej.

Podam dla zobrazowania wyniku tych działań w ostatnim sześcioleciu (bo dobrze jest pokazać to zagadnienie w pewnej przestrzeni), że wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym wzrósł o prawie 2%. Duży wzrost wskaźnika zatrudnienia zaobserwowano w grupie osób z orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, bo to są prawie cztery punkty procentowe. W latach 2008-2013 znacznie wzrosła ogólna liczba pracodawców zatrudniających osoby niepełnosprawne, które są zarejestrowane w Systemie Obsługi Dofinansowań i Refundacji w ramach PFRON – z 9281 osób w 2008 r. do 19 tys. w 2013 r. Jest to wzrost o ponad 107%, jeśli chodzi o liczbę pracodawców. To cieszy, ponieważ coraz więcej pracodawców dostrzega, że pracownik z niepełnosprawnością jest równie ważnym podmiotem na rynku pracy a może czasami nawet bardziej aktywnym i spełniającym oczekiwania. To jest ta zmiana mentalności.

Liczba pracodawców na otwartym rynku pracy wzrosła, proszę państwa – z 7 tys. w 2008 r. do 17 tys. i to jest wzrost o ponad 150%. Na chronionym rynku pracy, co też trzeba powiedzieć i państwo to przeczytaliście, znowu zmalała o ponad 35%. Niektórzy zarzucają, że jest to likwidowanie zakładów pracy chronionej, ale to jakby w jakiś sposób po zrównaniu rynków, tzn. dofinansowania do otwartego i chronionego rynku pracy pokazuje, że właśnie osoby z niepełnosprawnością są dzisiaj bardzo chętnie zatrudniane na tzw. jeszcze otwartym rynku pracy. To świadczy o zmianie mentalności u pracodawców.

Jeśli zrównaliśmy te dofinansowania to dajemy szansę wszystkim, którzy dzisiaj mogą zatrudniać. A z mojego punktu widzenia, także jako prezesa Rady Nadzorczej PFRON, to im większa aktywność na rynku pracy a im mniejsze wydatkowanie środków w SOD (System Obsługi Dofinansowań) to tym lepiej. Mamy wtedy możliwość wydatkowania tych środków na inne cele a nie tylko na zaangażowanie w dofinansowanie dla pracodawców. Tak, że to wydaje się też być bardzo istotne.

Myślę, że jeśli chodzi o ogólną informację to warto jeszcze jedno podkreślić. Otóż wbrew temu, co niektórzy wieszczyli, że będziemy mieć znaczący spadek zatrudnienia (i to bardzo znaczący) okazuje się, że jest inaczej. Ostatnie badanie „baelowskie" (BAEL – Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności) pokazało wzrost o 1,5% aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnością, czyli jest to bardzo porządny wskaźnik. Chcę też państwu powiedzieć, że jestem spokojny o następne badanie BAEL, będzie coraz lepiej. Mogę zaryzykować tutaj postawienie takiej tezy, że wydaje się, iż będziemy mieć coraz wyższy wskaźnik zatrudniania i coraz więcej osób będzie funkcjonowało na rynku zatrudnieniowym.

Tak, pracodawcy się nie boją a poza tym myślę, że musimy na to patrzyć w perspektywie, jeżeli mogę sobie pozwolić na małą dygresję. Za 5-10 lat to właśnie osoba z niepełnosprawnością będzie bardzo pożądanym podmiotem na rynku pracy, jeśli chodzi o tendencje demograficzne, bo brakuje rąk do pracy...

Poseł Anna Bańkowska (SLD):

Już dzisiaj.

Sekretarz stanu w MPiPS Jarosław Duda:

Już dzisiaj.

Już dzisiaj, kiedy spotykam się z pracodawcami, to słyszę z ich strony: zróbcie coś, bo nie mam pracowników a potrzebuję kogoś zatrudnić. A więc myślę, że to jest bardzo dobry prognostyk i bardzo chciałbym się podzielić z państwem tą informacją po najbliższym...

Poseł Anna Bańkowska (SLD):

Nie zawsze.

Sekretarz stanu w MPiPS Jarosław Duda:

Nie zawsze?

Poseł Anna Bańkowska (SLD):

Sprawiedliwe.

Sekretarz stanu w MPiPS Jarosław Duda:

Nie zawsze sprawiedliwe? Dlaczego?

Poseł Anna Bańkowska (SLD):

Bo dzisiaj...

Tak, można?

Sekretarz stanu w MPiPS Jarosław Duda:

Pan przewodniczący decyduje, pani przewodnicząca decyduje, proszę.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Czy pan minister już skończył?

Sekretarz stanu w MPiPS Jarosław Duda:

Nie, jeszcze nie.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

To niech pan minister dokończy swoją wypowiedź i potem, oczywiście, otworzymy dyskusję.

Sekretarz stanu w MPiPS Jarosław Duda:

Dobrze, oczywiście.

To, co w dalszym ciągu jest bolączką, to jest zatrudnienie w administracji publicznej. Niestety, mimo tych wszystkich zmian, które miały miejsce, nie odnotowaliśmy znaczącej poprawy, jeśli chodzi o służbę cywilną, tak jakby z jednej i z drugiej strony jest bariera.

Mam nadzieję, że na zakończenie swojej misji pełnomocnika doczekam się, iż moje ministerstwo, któremu już bardzo niewiele brakuje do osiągnięcia wskaźnika 6% ten wskaźnik osiągnie. To już jest prawie 6%, ale jeszcze nie 6%. Czyli jesteśmy najbliżej, ale – niestety – są też ministerstwa, które mają w dalszym ciągu niski wskaźnik.

Głos z sali:

Zero.

Sekretarz stanu w MPiPS Jarosław Duda:

Może nie zero, ale bardzo, bardzo jeszcze niski.

Proszę państwa, jednak też trzeba sobie powiedzieć, że to jest również wynikiem takiej oto sytuacji. Otóż dobrze wykształcona osoba z niepełnosprawnością, która chciałaby pracować w administracji publicznej (np. prawnik z jakimiś dysfunkcjami), gdy dowiaduje się, jaki to jest poziom wynagrodzenia, niejednokrotnie nie chce w ogóle aplikować na to miejsce pracy. Po prostu uważa, że to są kwoty, które nie są satysfakcjonujące. Mamy takie doświadczenie również z Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Coraz lepiej jest z dostępnością dla osób niepełnosprawnych do budynków resortów i urzędów centralnych. Odnotowaliśmy w tym zakresie znaczący postęp, ale nie znaczy to, że prawo budowlane we wszystkich tych budynkach jest w dalszym ciągu realizowane. Myślę, że jest to też jakieś wyzwanie. Powinno się to wiązać z uniwersalnym projektowaniem, żeby dzisiaj każdy, kto ma trochę wyobraźni, mógł sobie zadać ten trud i projektować w ten sposób, aby projektowany budynek był dostępny dla osoby z niepełnosprawnością, a także dla każdej innej osoby, która ma problemy z dostaniem się do budynku użyteczności publicznej.

Myślę, że warto jeszcze na zakończenie powiedzieć...

Przepraszam, ale dostałem kartkę, że muszę wyjść za 15 minut a teraz to już za 10 minut…

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Na salę plenarną.

Sekretarz stanu w MPiPS Jarosław Duda:

Tak a więc trochę mi się tutaj tak mówi, jakbym stał na rozżarzonych węglach, ale – kończąc – chcę powiedzieć, że ostatni rok nie był łatwym rokiem z różnych względów, także ze względów budżetowych.

Przypomnę, że w 2013 r. dotacja do Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w stosunku do zakładanego planu (nie dotacja, tylko ściągalność, czyli budżet) był mniejszy o 300 mln zł. A zatem wpłynęło o 300 mln zł mniej, co niewątpliwie musiało się jakoś odbić na realizowanych zadaniach, myślę tu szczególnie o niesłychanie ważnych relacjach z samorządem. Staramy się szukać tych środków również w przyszłym roku i dokonać niezbędnych zmian, żeby zasilić samorządy, które bezpośrednio wspomagają osoby z niepełnosprawnością.

Warto odnotować też kwestię, dotyczącą Rady Języka Migowego. Toczą się tam prace nad standaryzowaniem usług. Ta rada naprawdę okazuje się być bardzo potrzebna dla całego środowiska osób głuchych i niedosłyszących.

To są chyba najważniejsze rzeczy, którymi chciałem się z państwem podzielić. Miałem przygotowane wystąpienie na około 45 minut, ale w tej sytuacji już dziękuję za uwagę.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Dziękuję.

Myślę, panie ministrze, że najważniejsze kwestie wyjdą w pytaniach i czy pan, czy pani prezes, czy pani dyrektor będą mogli się do nich odnieść.

Otwieram dyskusję.

Pan poseł Tadeusz Tomaszewski, proszę bardzo.

Poseł Tadeusz Tomaszewski (SLD):

Panie przewodniczący, panie ministrze, Wysoka Komisjo, co roku nasza komisja, ale także parlament, zajmuje się tą informacją rządu.

Oczywiście, wcześniej już rozmawialiśmy w kontekście konwencji ONZ, którą Polska ratyfikowała, żeby ewentualnie rozważyć zunifikowanie tych dokumentów. Natomiast na dzień dzisiejszy nadal z tym jesteśmy w tyle, więc może – jako członkowie komisji (kiedy będzie już ciut czasu, kiedy te najważniejsze projekty wyjdą) – powinniśmy się nad tym zastanowić.

Druga kwestia, pan minister mówił o pozytywnych tendencjach na rynku pracy, ale kiedy popatrzymy na stronę 14, na aktywność zawodową osób niepełnosprawnych w wieku produkcyjnym, to tam widać, że stopa bezrobocia idzie w górę. To są wasze tabelki. Wskaźnik zatrudnienia, minimalnie, ale w 2013 r. jest ciut niższy. Jeśli chodzi o osoby niepełnosprawne o znacznym stopniu niepełnosprawności i niepełnosprawne w stopniu lekkim, to są te tendencje negatywne. Natomiast jest wzrost zatrudnienia, jeśli chodzi o osoby o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności.

To fakt, że zmiana dofinansowania dzisiaj jeszcze, można powiedzieć, nie jest tąpnięciem, to na pewno. W związku z powyższym dopiero jednak z czasem się okaże, czy – rzeczywiście – nie ma tutaj załamania, jeśli chodzi o zatrudnianie osób niepełnosprawnych. Te fakty, o których pan mówił, są rzeczywiste. Natomiast te, o których ja mówię i które są tu podane, są również rzeczywiste. Z tego wynika, że mamy razem jeszcze wiele do zrobienia, np. aby współczynnik aktywności zawodowej rósł a stopa bezrobocia spadała, również wśród osób niepełnosprawnych.

Kolejna kwestia to są nasze regulacje prawne – te, które wprowadzaliśmy. Jak one funkcjonują? Czy rzeczywiście administracja rządowa czy administracja publiczna jest nośnikiem tych pozytywnych rozwiązań? Tutaj, niestety, nie ma jednoznacznej odpowiedzi. A wręcz odwrotnie, np. w sprawie stosowania klauzul społecznych przy zamówieniach publicznych. Robiłem taki monitoring, interpelacje do wszystkich ministrów

i to dwa razy, po roku. Pytałem, dlaczego nie stosują klauzul. Pomimo zalecenia pani pełnomocnik Kozłowskiej-Rajewicz itd. niektórzy w ogóle odpowiadali, że po prostu uważają, iż ustawa o zamówieniach publicznych jest lepszym instrumentem i nie ma takiej potrzeby. Jest tutaj taka pierwsza jaskółka, która mówi w ten sposób, że w Ministerstwie Finansów to ponad 19, w ministerstwie pracy też są, ale sądzę, że biorąc tutaj pod uwagę środki publiczne, można więcej uczynić.

Można i trzeba nadal więcej uczynić, jeśli chodzi o zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami w administracji publicznej. Tutaj też zrobiłem monitoring poprzez interpelacje we wszystkich ministerstwach. W niektórych, o dziwo, łatwiej jest zatrudnić gabinet polityczny niż osoby niepełnosprawne. Mówię „o dziwo", bo nie pamiętam już w tej chwili, w których dwóch ministerstwach było więcej osób w gabinetach politycznych niż zatrudnionych osób z niepełnosprawnością. Z tego wynika, że mamy nadal wiele do zrobienia.

Pozytywnym obszarem, w którym od wielu lat, można powiedzieć, czyni się wiele ze strony resortu a konkretnie – resortu sportu, to jest aktywność osób z niepełnosprawnościami w obszarze sportu. Tutaj razem podejmowaliśmy dezyderat, dotyczący eliminowania jeszcze występujących nierówności w dostępie do środków publicznych, a mianowicie opieki medycznej nad zawodnikami zakwalifikowanymi do igrzysk głuchych oraz do olimpiad specjalnych. Udało się do tego przekonać. Dzisiaj zakończyliśmy prace nad komisyjnym projektem nowelizacji ustawy o sporcie. Wprowadziliśmy igrzyska głuchych, czyli opiekę medyczną nad zawodnikami oraz traktowanie ich tak samo, jak zawodników igrzysk olimpijskich i paraolimpijskich, jeśli chodzi o zwolnienie ewentualnych, otrzymywanych nagród z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz także zwolnienia z podatku wartości ubiorów reprezentacyjnych.

Natomiast nie mogę, o dziwo, przekonać ministra sportu do tego, żeby w podobny sposób potraktował sportowców z niepełnosprawnością intelektualną. Dla nich to jeszcze jest coś innego – inna grupa itd., mimo że Rzecznik Praw Obywatelskich stoi jednoznacznie na określonym stanowisku. Chodzi tylko o dwie sprawy a mianowicie: o objęcie opieką medyczną tych ludzi, którzy rywalizują w olimpiadach specjalnych w systemie współzawodnictwa krajowego, europejskiego i światowego oraz – o zwolnienie z podatku dochodowego stroju reprezentacyjnego, nic więcej. Tam nie mówi się o żadnych nagrodach pieniężnych itd. Musimy jeszcze tę walkę dalej toczyć.

Tu jesteśmy pół kroku do przodu. Myślę, że z czasem uda się pokonać również tę barierę świadomości niektórych urzędników i wtedy będziemy mieć całościowo uregulowaną kwestię sportu osób z niepełnosprawnościami w polskim systemie prawnym, w dostępie do środków publicznych oraz jednakowego traktowania, jeśli chodzi o nagrody, stypendia.

Można powiedzieć, że takich rozwiązań niewiele funkcjonuje w Europie i na świecie, i tutaj możemy być naprawdę dumni.

Dziękuję uprzejmie.

Przewodniczący poseł Sławomir Piechota (PO):

Dziękuję.

Proszę o zabranie głosu panią przewodniczącą Magdalenę Kochan.

Przekazuję także pani przewodniczącej prowadzenie obrad ze względu na konieczność mojego udziału w debacie plenarnej.

Przewodnicząca poseł Magdalena Kochan (PO):

Bardzo dziękuję.

Nie będzie pana ministra. Moje pytanie dotyczyło bardziej tego, co nas jeszcze czeka niż tego, co zrobiliśmy i co jest zawarte w tym sprawozdaniu.

Karta Praw Osób Niepełnosprawnych została przez nas ratyfikowana z dwoma zastrzeżeniami. O jedno z nich pytam – chciałam zapytać o stan prac nad zmianą systemu ubezwłasnowolnienia w Polsce.

Sekretarz stanu w MPiPS Jarosław Duda:

Pani przewodnicząca mówi nie o Karcie, tylko o Konwencji?

Przewodnicząca poseł Magdalena Kochan (PO):

O Konwencji, oczywiście.

Sekretarz stanu w MPiPS Jarosław Duda:

Stan prac jest bardzo zaawansowany, sprawa jest w Komisji kodyfikacyjnej.

Monitorujemy tę kwestię, ponieważ wiemy, że to jest nasze duże zobowiązanie wobec środowiska. Będę się zresztą spotykał w przyszłym tygodniu w tej sprawie i mam nadzieję, że w najbliższym czasie przedstawię dobre wiadomości odnośnie finalnego rozstrzygnięcia, które wypełnia nasze zobowiązania w tym zakresie.

Przewodnicząca poseł Magdalena Kochan (PO):

Bardzo dziękuję.

Sekretarz stanu w MPiPS Jarosław Duda:

Dziękuję.

Odpowiadam panu posłowi Tomaszewskiemu.

Oczywiście, słusznie pan zauważył, że w 2013 r. jest to wahnięcie. Natomiast warto zwrócić uwagę na to, co jest chyba kluczem do przyszłych działań w tym zakresie. Otóż w 2013 r. SOD był wyjątkowo wysoki, wyniósł 3,25 mld zł, był najwyższy w historii. A zatrudnienie? Spadło. Czyli okazuje się, że to nie wysokość SOD-u, nie należności (czy na lekki, czy umiarkowany, czy na znaczny stopień niepełnosprawności) decydują o tym, jaki jest wskaźnik zatrudnienia, tylko koniunktura gospodarcza. Dokładnie tak.

Koniunktura też odbiła się na tym środowisku, aczkolwiek tak, jak to podkreślam (bo to mnie najbardziej jakby uprawnia do powiedzenia, że nie dzieje się aż tak źle) to BAEL jest dla mnie najbardziej miarodajnym poziomem a nie to, ile wypłacamy z SOD-u.

Już wychodzę.

Z punktu widzenia dbałości o zasoby w PFRON to na SOD, mówiąc wprost, chciałbym wydawać jak najmniej. Chciałbym natomiast, żeby jak najwięcej osób było aktywnych, bo wtedy moglibyśmy rozwiązywać inne problemy – problemy indywidualne. Trenera pracy tego, o czym mówiła pani przewodnicząca) ,asystenta osoby niepełnosprawnej. To są wyzwania: polityka nastawiona na zindywidualizowane wsparcie osoby z niepełnosprawnością.

Proszę wybaczyć, zostawię może panią prezes Teresę Hernik z państwem a z panią dyrektor udamy się na salę plenarną.

Przepraszam, ale tak to zostało zaplanowane.

Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Magdalena Kochan (PO):

Trudno, dziękujemy bardzo panu ministrowi i pani dyrektor.

Poproszę jeszcze o wyłączenie mikrofonu, bardzo dziękuję.

Kontynuujemy dyskusję.

Czy ktoś z państwa chciałby jeszcze zabrać głos w sprawie sprawozdania, w sprawie problemów środowiska?

Pan przewodniczący Szwed, bardzo proszę.

Poseł Stanisław Szwed (PiS):

Wprawdzie pana ministra nie ma, ale przynajmniej powiem parę słów, żeby były odnotowane do protokołu, aby ten głos też był słyszalny.

Myślę, że ta bogata analiza, jaką jest informacja rządu, pokazuje nam obraz sytuacji osób niepełnosprawnych, która w dalszym ciągu w naszym kraju jest bardzo trudna. Gdy popatrzymy tylko na pierwsze strony tego sprawozdania, na pierwsze główne informacje, to widać problemy, związane z ubóstwem. W dalszym ciągu, jeśli rozpatrujemy sytuację rodzin to w rodzinach z osobami niepełnosprawnymi poziom ubóstwa jest wyższy. Jeśli dodatkowo rozpatrujemy sytuację osób mieszkających na wsi, to tam ten problem jest jeszcze większy.

Sprawa, która już tu była poruszana, dotycząca wskaźników zatrudnienia. Wskaźnik ten minimalnie wzrasta, ale rozpatrujemy tę kwestię w kontekście wielu lat, od 2008 do 2013 r. To jest długi okres. A zatem jeszcze wiele przed nami, żeby wskaźnik zatrud-

nienia faktycznie wzrastał. Jednak obserwujemy spadek zatrudnienia w zakładach pracy chronionej, czyli tutaj jest spadek, którego nie równoważy zatrudnienie na otwartym rynku pracy.

Można teraz wspomnieć o tym, o czym też już była mowa – o ciągle występującym problemie, czyli kwestii zatrudniania osób niepełnosprawnych w instytucjach publicznych, rządowych, samorządowych. To jest ciągle poważny problem. Jeżeli szukamy miejsc pracy to, w takich instytucjach, te miejsca pracy powinny się znaleźć w pierwszej kolejności. Od wielu lat o tym mówimy i nie możemy tej bariery przekroczyć. Wiele instytucji woli płacić karę niż zatrudniać, tak się dzieje, chociaż zmienialiśmy ustawę o służbie cywilnej i inne ustawy. W tej sprawie nie ma wielkiego przełomu.

Kwestia dotycząca dofinansowania. Tu właściwie też jest taki trochę paradoks, bo – z jednej strony – wskaźnik zatrudnienia nam się nie zwiększa a – z drugiej strony – znaczne środki przeznaczamy na ten cel. Pojawia się pytanie: czy te środki są dobrze kierowane?

Kwestia dotycząca wykorzystywania środków i wsparcia innych potrzeb, takich jak turnusy rehabilitacyjne, sprzęt rehabilitacyjny. W tym zakresie też wydaje się, że jest jeszcze dużo do zrobienia, ale też jest to przede wszystkim kwestia związana z finansami. Jeżeli nie ma czy nie będzie wsparcia finansowego (a przypomnę, że od kilku lat poziom dofinansowania z budżetu państwa nie przekracza 700 mln, czyli jest na zdecydowanie niższym poziomie, niż był wiele lat temu, bo wówczas wynosił ponad 1 mld zł) to tych środków, po prostu, brakuje.

Jeżeli mówilibyśmy w związku z tym o jakimś skoku, dotyczącym osób niepełnosprawnych i ich zatrudnienia, to ten skok jest minimalny, w niektórych przypadkach, że tak powiem, nawet nie jesteśmy go w stanie określić. Tu trzeba byłoby się zastanowić, jak poprawić wskaźniki, jak doprowadzić do sytuacji, aby te osoby, które chcą pracować, tę pracę mogły znaleźć, bo – tam, gdzie jest praca – to zawsze jest lepsza sytuacja tych osób.

Te wskaźniki, niestety, nie są optymistyczne.

Dziękuję.

Przewodnicząca poseł Magdalena Kochan (PO):

Dziękuję bardzo.

Czy pani prezes chciałaby się wypowiedzieć? Tak?

Tak, zapytam jeszcze dla porządku, czy ktoś z państwa chciałby wziąć udział w tej dyskusji?

Bardzo proszę.

Dyrektor Biura Związku Powiatów Polskich Marek Wójcik:

Pani przewodnicząca, szanowni państwo.

Bardzo krótko.

Dziękuję autorom tego sprawozdania za jego przedstawienie. Natomiast chcę powiedzieć, że podobnie, jak to się dzieje w przypadku innych dokumentów, można było czytając i ten dokument domniemywać, że to wszystko, co tam się stało, jest domeną administracji rządowej. Zachęcam państwa do tego, żebyście zechcieli sprawdzić np. załączniki, dotyczące edukacji; te od załącznika nr 11 do nr 16. Tam tak naprawdę dla czytającego będzie jasne – wszystkie te działania, które są dotowane w przedszkolach i w szkołach są w dziale, w którym mówimy o działaniach Ministerstwa Edukacji Narodowej. Nikt nie zechciał nawet się zająknąć, że to nie MEN sam przeprowadził te działania, tylko zrobił to we współpracy z samorządami.

Zachęcam państwa do lektury. Przejrzałem te 580 stron bardzo dokładnie i chciałem się po prostu upomnieć o samorządy terytorialne. Bez samorządów terytorialnych wielu działań nie udałoby się zrealizować z takim skutkiem, jaki to państwo w tym dokumencie opisujecie. Ze względu na to, że państwo posłowie są w tej chwili przed głosowaniem dotyczącym ustawy okołobudżetowej, która wprowadza niekonstytucyjne rozwiązanie, dotyczące edukacji i podziału subwencji oświatowej, pozwalam sobie o tym mówić a, szczególnie, właśnie o obszarze edukacji.

Zachęcam państwa, żebyście zechcieli zerknąć na załączniki.

Powtarzam: od załącznika nr 11.

Zobaczcie państwo – wydaje się, że wszystkie te przedsięwzięcia, dotyczące rynku pracy i edukacji to są przedsięwzięcia, które zrobiły same resorty. To po prostu nieprawda i dlatego pozwoliłem sobie zabrać państwu dwie minuty.

Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Magdalena Kochan (PO):

Bardzo dziękuję za tę wypowiedź.

Słuszna uwaga, dotycząca wspominania o samorządach, ale na tyle niesłuszna, że jest to sprawozdanie z tego, co rząd w swoich finansach przeznaczył na edukację, także na edukację wspomagającą...

Uciekło mi w tej chwili słowo. Nie na wspomagającą, tylko – włączającą.

Pan Marek Wójcik, przedstawiciel Związku Powiatów Polskich, musi pamiętać, że są takie obszary, w których dziecko z niepełnosprawnością jest liczone wagą 4-5 i więcej, w związku z tym bez takiego wsparcia finansowego, uwzględnianego w subwencjach na podstawie informacji oświatowej, zapewne samorządom byłoby trudno realizować bardzo wiele z tych zadań. Choć trzeba powiedzieć, że – z drugiej strony – także słyszymy, iż powinny to być pieniądze o wiele dokładniej znaczone. Powinny to być środki zindywidualizowane w swoim dotarciu dokładnie do danego ucznia – po to, żeby wspierać jego potrzeby zdrowotne, tzn. rehabilitację schorzeń i aby robić to bardziej precyzyjnie niż dzisiaj czynią to samorządy.

Niemniej jednak bezsprzeczna jest rola samorządów w realizacji tych zadań, o których mówimy. Myślę, że także bezsprzeczna jest rola samorządów w zmianach w naszej mentalności, w zatrudnianiu osób z niepełnosprawnością w urzędach samorządowych, jak również w dostępie do tychże urzędów dla osób niepełnosprawnych, czyli w usuwaniu barier. Tu pełna zgoda, że jest to na pewno wspólne działanie. Warto czasem o nim wspomnieć, choć także przypominam, że są to rozliczenia rządu z pieniędzy, które były zapisane do jego dyspozycji.

Czy jeszcze ktoś z państwa chciałby zabrać głos?

Bardzo proszę, nasz gość.

Radca ministra w Biurze Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych Jan Lach:

Chciałem tylko uzupełnić, pani przewodnicząca, że w tym...

Przewodnicząca poseł Magdalena Kochan (PO):

Najmocniej przepraszam.

Bardzo proszę o przedstawienie się do protokołu. Jan Lach, tak?

Radca ministra w Biurze Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych Jan Lach:

Tak.

Przewodnicząca poseł Magdalena Kochan (PO):

Po prostu do protokołu potrzebne nam są informacje o osobie, która się wypowiada.

Radca ministra w Biurze Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych Jan Lach:

Jan Lach, Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Chciałem tylko uzupełnić a właściwie zwrócić uwagę, że jeśli chodzi o problematykę zatrudnienia, to tu są szeroko docenione samorządy, ponieważ zamieszczono w informacji dwie tabele informujące o tym, co robią samorządy. Jest tu powiedziane, że PUP-y zajmują się walką z bezrobociem i zajmują się również problematyką niepełnosprawnych. Jest tu pokazana cała gama działań.

Jeżeli chodzi o edukację to, rzeczywiście, nic nie stoi na przeszkodzie, żeby po prostu dać króciutką informację w następnym dokumencie, że realizacją zadań zajmują się samorządy. Ale tak, jak powiedziała pani przewodnicząca, jest to informacja rządu na temat realizacji działań rządu na rzecz osób niepełnosprawnych. A ponieważ rząd

przekazuje ogólną subwencję na realizację zagadnień związanych z edukacją, więc w tej formie rząd również musiał przekazać informację, ale – oczywiście – trzeba to zaznaczyć.

Dziękuję bardzo.

Przewodnicząca poseł Magdalena Kochan (PO):

Pięknie dziękuję.

Pani prezes chciała odpowiedzieć panu posłowi Szwedowi.

Prezes zarządu Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych Teresa Hernik:

Pełna zgoda.

Ponieważ jesteśmy i uczestniczymy w pewnym procesie a przed nami są naprawdę wielkie wyzwania, to zgadzam się z tym, co pan powiedział, że należałoby zwrócić uwagę na szybszy wzrost aktywizacji osób niepełnosprawnych. Natomiast myślę, że wszelkiego rodzaju narzędzia i instrumenty, które stosuje PFRON, przygotowując w organizacjach pozarządowych te osoby, które są trudne do aktywizacji zawodowej przy realizacji tego zadania w powiatowych urzędach pracy, przyczyniają się również do tego, żeby wzrost wskaźnika był zdecydowanie większy.

Tak, że tu jest pełna zgoda.

To są kierunki, to są procesy i wydaje się, że w miarę upływu czasu i w każdym sprawozdaniu, które przygotowujemy, widać ten wzrost. Niemniej jednak jeszcze raz powtarzam: to jest zmiana świadomości wszystkich uczestników realizacji zadań w społeczeństwie.

Jeśli chodzi o samorządy, to powiem kilka słów, bo pan Jan jakby uprzedził moją wypowiedź. Myślę, że jest to pokazane przez uczestnictwo pieniądza PFRON w algorytmie, który jest kierowany do samorządu, gdzie również samorząd jest wspierany w realizacji zadań, będących zadaniami samorządu. Myśmy nawet podjęli dwa lata temu próbę zrobienia ankiety w samorządach, żeby móc w sposób bardziej szeroki i kompleksowy pokazać, co robią samorządy na rzecz osób niepełnosprawnych, ale proszę uwierzyć, że jest to dość duże przedsięwzięcie i nie wszystkie samorządy chcą w tym uczestniczyć. My nie możemy im tego nakazać a więc to była niemiarodajna i niereprezentatywna próba. To było tylko pokazane, zasygnalizowane jako pewien efekt pracy badawczej. Natomiast gdybyśmy opracowali wspólnie taką ankietę, która w pełni pokazałaby te działania, to myślę, że to sprawozdanie byłoby o wiele ciekawsze. Tylko mówię o tym, że podjęliśmy taką próbę swego czasu w biurze pełnomocnika.

Przewodnicząca poseł Magdalena Kochan (PO):

Bardzo dziękuję.

Pan przewodniczący Szwed, proszę bardzo.

Poseł Stanisław Szwed (PiS):

Nie zabieram głosu w formie pytania, ale w dyskusji.

Nie wiem, czy państwo też to obserwują, ale my mamy kontakty z różnymi zakładami pracy chronionej i w tej chwili sytuacja osób niepełnosprawnych jest bardzo trudna a, przede wszystkim, trudna jest sytuacja przedsiębiorców z tych zakładów. To wynika z faktu, że nie ma już tego, co było kiedyś. Kiedyś, jak ktoś wytworzył produkt w zakładzie pracy chronionej, to miał z tego tytułu profity, że tak powiem, czyli ktoś odbierał od niego towar, miał przy tej okazji zniżki. Tego już, niestety, nie ma.

Prezes zarządu PFRON Teresa Hernik:

Jest, jest.

Poseł Stanisław Szwed (PiS):

…ale jest nie w takim zakresie, jak było, nie w takim zakresie.

Wiem doskonale, że np. przy tym stopniu konkurencyjności, która teraz istnieje, zakłady zatrudniające osoby niepełnosprawne są na konkurencyjnym rynku traktowane na tym samym poziomie. Szalenie trudno jest się im przebijać, więc szukając obniżenia kosztów, obniżają koszty produkcji niejako za pośrednictwem osób niepełnosprawnych.

Nawet po wyroku Trybunału Konstytucyjnego, że podstawowy wymiar czasu pracy ma wynosić siedem godzin, pracownicy niepełnosprawni sami występują z wnioskiem,

żeby pracować osiem godzin, ponieważ w niektórych sytuacjach nie można wykonywać pracy przez siedem godzin, bo np. jest to taśma itp. Koło tego się to wszystko kręci. Przy tym pracownik jest mocno wykorzystywany.

Różne uprawnienia w dalszym ciągu są, dotyczą czy to badań, czy rehabilitacji i w zakładach pracy funkcjonują, ale też w tej chwili coraz trudniej z tego korzystać. Jest tak choćby ze względu na to, że – jak powiedziałem – konkurencyjność i tempo powodują, iż coraz gorzej się funkcjonuje na rynku. Aby utrzymać się na takim rynku z jakimś produktem, trzeba właśnie szukać cięcia kosztów i odbywa się to, niestety, kosztem osób niepełnosprawnych.

Dlatego te rozwiązania, które tutaj proponujemy, wydają się jednak być mniej korzystne dla osób czy przedsiębiorstw, które zatrudniają osoby niepełnosprawne.

Jest to złożony problem, ale nad tym też trzeba się pochylić.

Przewodnicząca poseł Magdalena Kochan (PO):

Dziękuję bardzo.

Pani prezes.

Prezes zarządu PFRON Teresa Hernik:

Tylko króciutko.

W tej chwili pracujemy nad art. 22, który dotyczy przyznawania ulg, ale na chwilę obecną te ulgi się nie zmieniły.

Chcę powiedzieć, że z uwagi na to, iż zostały wpisane w ustawę także zadania kontrolne PFRON, więc takie kontrole odbyły się w zakładach pracy chronionej i nie tylko, czyli kontrole były we wszystkich zakładach, które udzielają i korzystają z ulg. Podczas kontroli wyszło, że jest sporo nieprawidłowości. Biorąc pod uwagę te doświadczenia i ocenę sytuacji po naszych kontrolach chcemy, że tak powiem, trochę uszczelnić system udzielania ulg, ale z myślą przewodnią, żeby nikogo w ten sposób nie zniszczyć ani nie zamknąć.

Tak, że tutaj mamy na uwadze i koncentrację, i specyfikę, i jakby walor wspomagający tych ulg dla pracodawcy.

Przewodnicząca poseł Magdalena Kochan (PO):

Dziękuję bardzo.

Czy ktoś z państwa jeszcze chciał zabrać głos?

Jeśli nie to, po odbytej dyskusji i wobec braku sprzeciwu uznaję, że Komisja przyjęła informację rządu o działaniach na rzecz realizacji postanowień uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 1 sierpnia 1997 r. – Karta Praw Osób Niepełnosprawnych.

Pozostaje nam wybór posła sprawozdawcy.

Czy pan Michał Stuligrosz zechciałby nas reprezentować?

Poseł Michał Stuligrosz (PO):

Tak.

Przewodnicząca poseł Magdalena Kochan (PO):

Czy jest inna kandydatura?

Jeśli nie, to pan poseł Michał Stuligrosz będzie sprawozdawcą naszej Komisji z tego punktu obrad.

Dziękuję pięknie.

Zamykam posiedzenie Komisji.